

Eleonora Kirwiel

"Błażej Stolarski 1889-1939 : życie, działalność, poglądy", Antoni Mieczkowski, Lublin 1998 : [recenzja]

Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio K, Politologia 7, 126-127

2000

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Praca została podzielona na sześć rozdziałów, do których dołączono dziesięć stron – *Ilustracje* przedstawiające fotografie z życia bohatera książki.

W pierwszym rozdziale zawarty został okres kształtowania się świadomości społecznej i narodowej J. Bojki, co następowało poprzez kolejne doświadczenia życiowe w rodzinnej wsi. Był to również czas pierwszych poszukiwań ideowych. Następne rozdziały dotyczą początków kariery J. Bojki jako chłopskiego polityka i publicysty. Czwarty rozdział pracy poświęcony został w znacznej mierze pracy publicystycznej tego działacza ludowego. Cykl pt. *Dwie dusze*, to ogromny, osobisty wkład J. Bojki do dorobku ideowego ruchu ludowego. J. Bojko był jednym z pierwszych wśród ludowców, który dążył do zgodnego współzycia „wszystkich stanów”, był orędownikiem współpracy z konserwatystami. Wyraźnie wyodrębnione zostały, zarówno w jego biografii, jak i w dziejach ruchu ludowego, lata tzw. pracy pozytywnej, czyli sojuszu galicyjskich ludowców z konserwatystami. W latach 1908–1913 J. Bojko osiągnął szczyt swojej popularności także w skali ponadzaborowej. Był to w gruncie rzeczy początek końca jego znaczenia jako czynnego polityka. Jego domeną bowiem nie była twarda walka polityczna, którą właśnie rozpoczynali ludowcy, ale refleksja, przekonywanie, napominanie. Ostatni rozdział obejmuje najdłuższy chronologicznie okres, od wybuchu pierwszej wojny światowej, do śmierci J. Bojki w 1943 roku. Mimo zmieniających się warunków politycznych i zerwania z ruchem ludowym w 1927 roku, wspólną cechą tego etapu życia J. Bojki było to, że wówczas on nie tyle działał politycznie, co reprezentował.

Autor tej publikacji zadał sobie wiele trudu, aby wykorzystać obszerny materiał źródłowy, dzięki któremu ukazał nie tylko postać J. Bojki, ale również mniej znane dotąd wątki dziejów ruchu ludowego. Jest to pierwsza rozprawa ujmująca całościowo życie tego polityka ruchu ludowego na tle faktów i procesów o istotnym znaczeniu, dających obraz ciągłości ruchu ludowego w zmieniających się warunkach historycznych.

Marcin Wichmanowski

Antoni Mieczkowski, *Błażej Stolarski 1880–1939. Życie. Działalność. Poglądy*, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 1998, s. 175

Nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej ukazała się książka Antoniego Mieczkowskiego poświęcona postaci znanego działacza chłopskiego pierwszej połowy XX wieku Błażeja Stolarskiego.

Książka A. Mieczkowskiego jest próbą łączenia z jednej strony elementów tradycyjnej biografii, z drugiej zaś analizy politologicznej poglądów B. Stolarskiego. We wstępie już autor wymienia powody swojego zainteresowania daną postacią, które to z kolei narzuciły metodologiczne podejście do prezentowanej pracy. Autor stawia sobie za cel przedstawienie „sylwetki działacza społeczno-politycznego w środowisku rodzinnym, społecznym i politycznym, a jego działalność na tle ówczesnych wydarzeń”.

Omawiana praca ma ujęcie problemowo-chronologiczne, co w przekonaniu autora pozwoliło „na przedstawienie etapów działalności społecznej i politycznej B. Stolarskiego, a także na prezentację poglądów na rolę chłopów w naszej historii i na kształt państwa w niepodległej perspektywie czasowej”. Książka składa się z krótkiego wstępu, czterech rozdziałów uzupełnionych przepisami, zakończenia, informacji o źródłach i literaturze oraz dziewięciu aneksów.

W pierwszym rozdziale A. Mieczkowski przybliży czytelnikowi środowisko wiejskie, z którego wywodził się i w którym wychował się B. Stolarski. Opisuje także jego działalność w kółkach rolniczych, uczestnictwo w organizacji życia oświatowo-kulturalnego, a także początki aktywności politycznej.

W drugim, najobszerniejszym rozdziale swojej pracy, autor omawia kolejne etapy życia i przede wszystkim działalność społeczno-polityczną B. Stolarskiego. Przedstawiona tu została jego praca niepodległościowa podczas I wojny światowej, uczestnictwo w rządach i parlamentach II RP, a także w partiach politycznych i organizacjach rolniczych.

Kolejne dwa rozdziały są próbą przedstawienia poglądów politycznych B. Stolarskiego. W rozdziale trzecim przedmiotem analizy są poglądy na rolę chłopów w dziejach Polski, wyodrębnienie okresów: pierwszego – od czasów piastowskich do końca zaborów, i drugiego – lata II RP. Rozdział czwarty pokazuje wizję państwa polskiego, zwracając uwagę na następujące zagadnienia: model gospodarczy, ustroj polityczny, oświatę i kulturę, religię i Kościół rzymskokatolicki. Zakończenie pracy zawiera zaprezentowaną przez autora ocenę działalności i poglądów B. Stolarskiego.

Bogata i imponująca jest podstawa źródłowa pracy. W swoich badaniach autor oparł się na materiałach archiwalnych z Archiwum Akt Nowych, Archiwum Zakładu Historii Ruchu Ludowego, a także Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi. W opracowaniu wykorzystane zostały pamiętniki, źródła drukowane, publicystyka prasowa, prace B. Stolarskiego oraz szereg opracowań.

Praca A. Mieczkowskiego, prezentująca sylwetkę B. Stolarskiego, jest pozycją mającą duże walory poznawcze i edukacyjne, zawiera ona bowiem bogaty materiał informacyjny. Jest to lektura ciekawa i wciągająca, która niewątpliwie zasługuje na uwagę czytelnika.

Eleonora Kirwiel

Ryszard Skarżyński, *Konserwatyzm. Z dziejów filozofii politycznej*, Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, Warszawa 1998, ss. 366

Dzieło prof. R. Skarżyńskiego poświęcone jest jednemu z najważniejszych nurtów filozofii politycznej. Celem autora były „realizacja badań pozwalających dostarczyć wiedzy na temat tego, czym jest konserwatyzm” (s. 50) oraz próba „uporządkowania ustaleń odnoszących się do konserwatywnej filozofii politycznej” (s. 51).

Publikacja pomija konserwatyzm polski, gdyż według opinii uczonego „konserwatyzm polski nie był oryginalny i z punktu widzenia dziejów konserwatyizmu europejskiego nie ma w ogóle znaczenia” (s. 51).

Książka składa się z części zatytułowanej *Od autora*, wprowadzenia, trzech rozdziałów właściwych, epilogu, aneksu, bibliografii i skorowidza osób.

We wprowadzeniu – *Konserwatyzm jako filozofia polityczna* – autor w sposób ogólny odnosi się m.in. do historii konserwatywnej filozofii politycznej, kształtowania się pojęcia *konserwatyzm*, typów i filiacji konserwatyizmu oraz kwestii badawczych.

Rozdział pierwszy – *Geneza konserwatyizmu* – opisuje źródła konserwatyizmu i jego prekursorów, mówi o rewolucji francuskiej i koncepcji Edmunda Burke’a, zawiera także zestawienie teoretycznego „rewolucyjnego konstrukttywizmu” z realistyczną „filozofią niedoskonałości”.

W rozdziale drugim – *Konserwatyzm dziewiętnastowieczny* – prof. R. Skarżyński przedstawia liczne postacie i zjawiska kształtujące oblicze konserwatyizmu ubiegłego stulecia. Myśliciele, na których zwrócona jest uwaga, to: C. L. von Haller (konserwatyzm patriarchalny), F. J. Stahl (konserwatyzm konstytucyjny), J. D. Cortés (dyktatura jako ratunek przed masami), A. de Tocqueville (sceptycyzm arystokratyczny), L. von Stein (konserwatyzm socjalny), lord Salisbury (konserwatyzm praktyczny), P. de Lagarde i J. Langbehn (pomiędzy konserwatyzmem i nacjona-